

Audyt spółek giełdowych w Polsce

Rynek biegłych rewidentów badających
sprawozdania finansowe spółek notowanych na
Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie

Styczeń 2022

Wprowadzenie

Rynek audytu spółek giełdowych w Polsce przeszedł w ostatnich 10 latach znaczącą transformację. Przede wszystkim, doświadczył wyraźnej rozbudowy regulacyjnej – nie tylko w zakresie standardów badania sprawozdań finansowych, ale też w zakresie regulacji nadzorczych i związanych z niezależnością audytora od zlecniodawcy. Z pewnością, wpłynęło to na bezpieczeństwo rynku kapitałowego, ale wprowadziło też szereg nowych wymagań stawianych biegłym rewidentom. Wymagana od nich wiedza merytoryczna, a także ryzyko związane z wykonywaniem zawodu dość wyraźnie wzrosły.

Jak zmiany te wpłynęły na kształt rynku audytorskiego? Po pierwsze, rynek skonsolidował się – liczba podmiotów badających spółki giełdowe w Polsce istotnie spada. Po drugie, umacnia się pozycja firm audytorskich średniej wielkości, ponieważ są one w stanie konkurować z tzw. wielką czwórką ceną usługi, a także wykazać się coraz wyższym doświadczeniem. Po trzecie, koszty usług audytorskich poszły w górę, ponieważ podaż audytorów na rynku pracy jest coraz mniejsza, a badanie spółek publicznych obciążone jest coraz większym ryzykiem.

Zapraszamy do lektury!

Kluczowe wnioski:

- Ostatnie lata to okres istotnych zmian na rynku audytu spółek giełdowych w Polsce. Średnie firmy zwiększyły swój udział (licząc liczbą badanych spółek) z **22 proc.** w 2015 roku do **34 proc.** w 2021 roku. To efekt głównie zmian regulacyjnych, ale też rosnącego potencjału średnich firm.
  - Pandemia przestaje mieć wpływ na kształt sprawozdań finansowych spółek giełdowych. W 2021 roku odsetek sprawozdań, do których audytorzy nie zgłaszali żadnych zastrzeżeń ani uwag, wzrosła z **60 do 74 proc.**, czyli do poziomu notowanego przez pandemię. Odsetek spółek, dla których audytorzy zgłaszali ryzyko braku kontynuacji działalności, spadł z **11 do 7 proc.**
  - Po wyraźnym wzroście kosztów audytu w latach 2015-2020, w 2021 roku koszty te ustabilizowały się. Średnie wynagrodzenie audytora wyniosło w ostatnim roku **438 tys. zł**, czyli o **3 proc.** więcej niż przed rokiem. W relacji do sumy aktywów, kapitałów własnych czy wynagrodzeń zarządów koszty audytu wręcz spadły.
  - Koszt audytu jest bardziej uzależniony od wielkości audytora, niż wielkości badanej spółki. Cena audytu prowadzonego przez tzw. wielką czwórkę jest **około 2-krotnie wyższa** niż usługi audytora średniej wielkości (po uwzględnieniu wielkości przychodów spółek). Prawdopodobnie wynika to głównie z różnic w postrzeganiu poszczególnych marek.
-

Polski rynek audytu mocno rozproszony

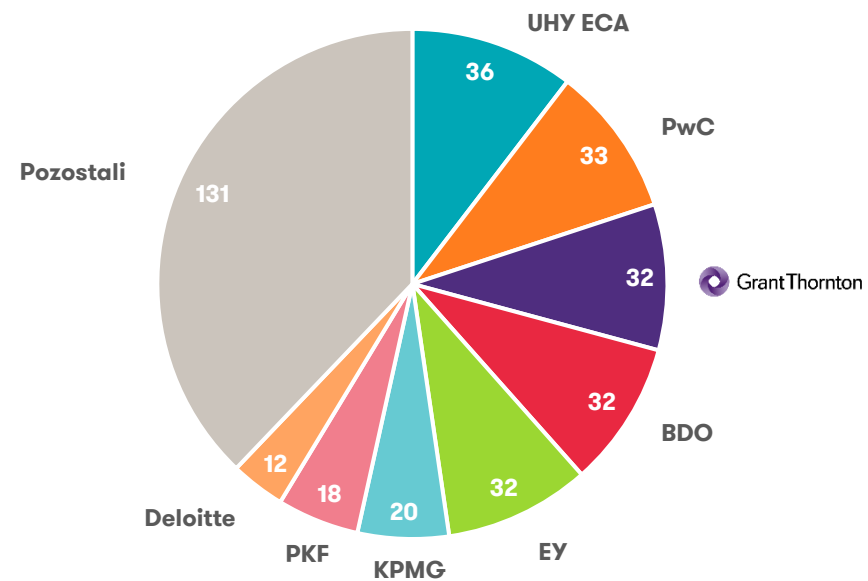
Sprawozdania spółek Rynku Głównego GPW bada 48 audytorów. To zarówno największe międzynarodowe korporacje, jak i samodzielni lokalni biegli rewidenci.

Liczba audytorów na polskim rynku giełdowym z roku na rok spada. W 2021 roku badania sprawozdań finansowych spółek Rynku Głównego GPW prowadziło 48 podmiotów, wobec 61 przed rokiem, 81 pięć lat temu i 111 dziesięć lat temu. Średnio na jednego audytora przypadało w ostatnim roku około ośmiu spółek.

Przede wszystkim, z rynku rezygnują drobni, lokalni biegli rewidenci. Obecnie badają oni 131 spółek, wobec 160-170 w ostatnich latach. To prawdopodobnie skutek zaostrzających się rygorów i zwiększonych potencjalnych kar nakładanych na audytorów badających sprawozdania finansowe jednostek zaufania publicznego. Warto jednak zaznaczyć, że udział drobnych firm audytorskich na polskim rynku publicznym nadal jest relatywnie duży. Mali audytorzy badają więcej niż co trzecią spółkę z Rynku Głównego GPW.

Firmy tzw. wielkiej czwórki (Deloitte, EY, KPMG, PwC) badały w 2021 roku sprawozdania 97 spółek, a więc 28 proc. rynku. Cztery firmy średniej wielkości (Grant Thornton, BDO, UHY ECA i PKF – firmy badające w 2021 roku przynajmniej 10 spółek i osiągające z tego tytułu łącznie przynajmniej 1 mln zł przychodu) badały w tym czasie sprawozdania 118 spółek, czyli 34 proc. rynku.

Wykres 1. Liczba spółek notowanych na Rynku Głównym GPW przebadanych w 2021 roku przez poszczególne firmy audytorskie*

*W analizie brane były pod uwagę jedynie spółki, których sprawozdania finansowe wraz z opinią biegłego rewidenta dostępne były na ich stronach internetowych w okresie październik-listopad 2021.

Średni audytorzy zwiększyli udział w rynku

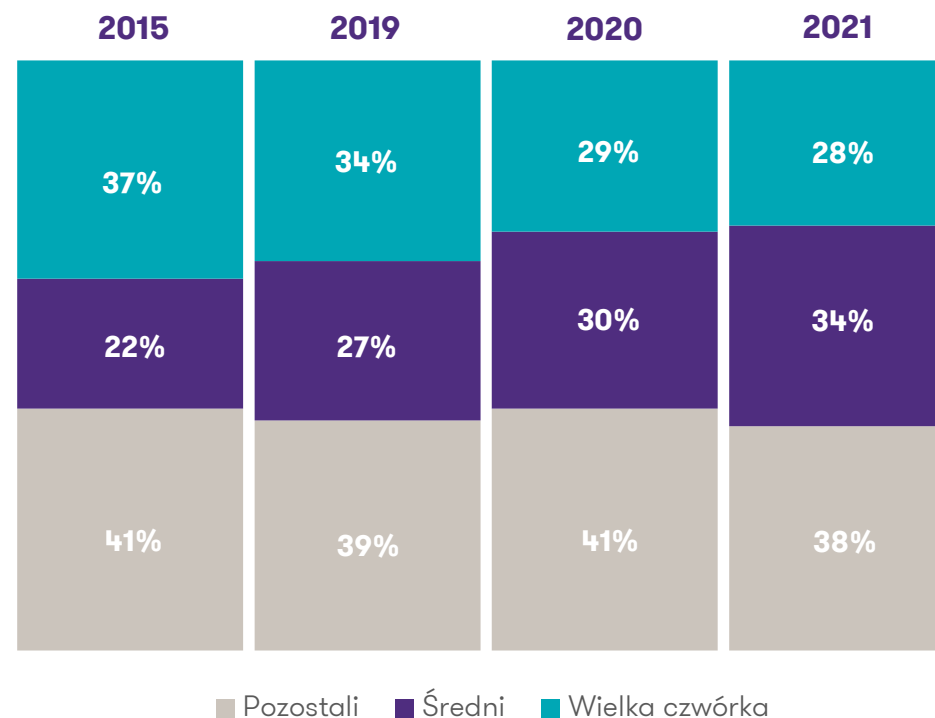
Ostatnie lata to okres zacierania się na GPW granic między tzw. wielką czwórką a firmami średnimi.

Warto zwrócić uwagę, że w ostatnich latach nastąpiły istotne przetasowania na rynku audytu spółek giełdowych. Przez sześć lat udział średnich firm audytorskich (mierzony liczbą przebadanych spółek) wzrósł z 22 do 34 proc. W tym samym czasie udział firm tzw. wielkiej czwórki spadł z 37 do 28 proc.

Średnia wielkość spółek badanych przez tzw. wielką czwórkę nadal jest większa niż spółek średniej wielkości, jednak średnie firmy coraz częściej również badają sprawozdania największych podmiotów, czego przykładem jest chociażby objęcie badaniem CD Projekt przez Grant Thornton, BNP Paribas przez Mazars, Grupy Azoty przez BDO czy PGNiG przez PKF.

Wpływ na tak silną ekspansję firm średnich miało kilka czynników, jednak najważniejsze wydają się trzy. Po pierwsze, średnie firmy – zdobywając doświadczenie w badaniu coraz większych spółek giełdowych i rozbudowując swoje zespoły – podnoszą swoje kompetencje i coraz częściej stanowią realną alternatywę dla większych podmiotów. Po drugie, średnie firmy wykorzystują swoje naturalne przewagi konkurencyjne, tzn. większą elastyczność, większe zaangażowanie w bezpośrednią realizację usługi doświadczonych biegłych rewidentów oraz często niższą cenę. Po trzecie, z pewnością duży wpływ miały też zmiany regulacyjne, wymuszające na spółkach giełdowych rotację audytora co pięć lat (zmienione ostatnio na lat 10) oraz zakazujące zamawiania usług audytorskich u podmiotów realizujących dla spółki projekty doradcze. Oznaczało to, że część spółek musiała szukać nowego audytora, a wybór miały ograniczony.

Wykres 2. Odsetek spółek GPW Rynku Głównego w podziale na firmy tzw. wielkiej czwórki (Deloitte, EY, KPMG, PwC), firmy średnie (Grant Thornton, BDO, UHY ECA, PKF*) i pozostałych audytorów w poszczególnych latach, w których wykonywane były badania sprawozdania finansowego

*Firmy badające w 2021 roku przynajmniej 10 spółek Rynku Głównego GPW, z przychodami z tytułu badania tych spółek powyżej 1 mln zł netto.

Audytorzy rzadziej biją na alarm

W 2021 roku biegli rewidenci aż w 74 proc. opinii nie mieli zastrzeżeń do sprawozdań finansowych. Ryzyko utraty płynności przez spółki wywołane pandemią wyraźnie się zmniejszyło od zeszłego roku.

Jak pokazywaliśmy w ubiegłorocznej edycji naszego raportu, w 2020 roku – w związku z wybuchem pandemii i ogromną niepewnością nią wywołaną – audytorzy znacznie częściej niż w poprzednich badanych latach zgłaszali uwagi do sprawozdań finansowych badanych spółek. W 2020 roku tylko 60 proc. sprawozdań nie wzbudziło żadnych wątpliwości czy zastrzeżeń po stronie badających je biegłych rewidentów. W 2015 i 2010 roku było to odpowiednio 73 i 72 proc. Jednocześnie audytorzy coraz częściej ostrzegali rynek przed potencjalnymi problemami płynnościowymi badanych spółek. W 2020 roku aż 11 proc. opinii z badania zawierało uwagę audytora o tzw. niepewności związanej z możliwością kontynuacji działalności przez spółkę. W poprzednich badanych latach – 2015 i 2010 – odsetki te były znikome, wynosiły odpowiednio 0,4 i 2 proc.

Na szczęście, w ostatnim roku te obawy audytorów o wypłacalność spółek zmniejszyły się. W 2021 roku już 74 proc. sprawozdań uzyskało „czystą” opinię biegłego rewidenta. Odsetek opinii z niepewnością kontynuacji spadł z 11 do 7 proc., a opinii z objaśnieniem z 25 do 15 proc. Perspektywy spółek poprawiły się – ryzyko pandemii okazało się mniejsze, a spółkom łatwiej je określić i podjąć niezbędne kroki zaradcze. Ponadto, audytorzy lepiej niż w poprzednim roku wiedzieli, jak podchodzić do niepewności wywołanej pandemią.

Rodzaj opinii z badania sprawozdania	2010	2015	2020	2021
Bez zastrzeżeń Audytor akceptuje sprawozdanie, tzn. potwierdza zgodność ze stanem faktycznym i zasadami rachunkowości	72%	73%	60%	74%
Z objaśnieniem Audytor akceptuje sprawozdanie i zwraca uwagę czytelników na ważne, opisane w nim zagadnienie	22%	25%	25%	15%
Z niepewnością kontynuacji Audytor akceptuje sprawozdanie, ale widzi istotne ryzyko dla kontynuowania działalności przez spółkę	2%	0,4%	11%	7%
Z zastrzeżeniem Audytor akceptuje sprawozdanie jako całość, jednak zastrzega, że jakieś istotne zagadnienie zawiera błąd lub nie dało się go zbadać	4%	1%	3%	3%
Negatywna Audytor stwierdza niezgodność sprawozdania jako całości ze stanem faktycznym lub zasadami sporządzania	0%	0%	0%	0%
Odmowa wyrażenia opinii Audytor po próbie przeprowadzenia badania uznaje, że nie jest w stanie zebrać odpowiednich dowodów, aby się o nim wypowiedzieć lub pomimo podpisanej umowy odmawia przystąpienia do badania	0%	0,4%	1%	1%

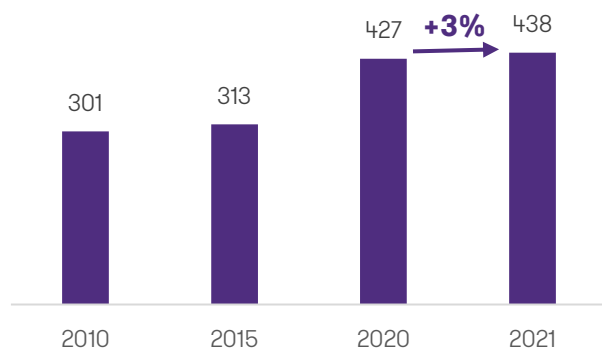
Ceny stabilizują się na wysokim poziomie

W drugiej połowie minionej dekady ceny audytu spółek giełdowych wyraźnie wzrosły. Jednak w minionym roku ustabilizowały się – wzrosły jedynie o 3 proc., do 438 tys. zł netto.

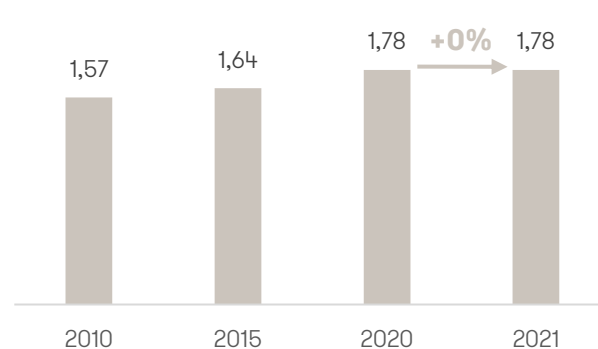
Ostatnie kilka lat to okres wyraźnego wzrostu wynagrodzeń audytorów. Według naszych obliczeń na podstawie danych publikowanych przez spółki, średnie wynagrodzenie za badanie sprawozdań finansowych spółki giełdowej przeprowadzone w latach 2015-2020 wzrosło o 36 proc. – z 313 do 427 tys. zł netto. Wynikało to, po pierwsze, ze zmian regulacyjnych, które zwiększyły odpowiedzialność i obowiązki biegłych rewidentów badających jednostki zaufania publicznego. Po drugie, ze wzrostu wynagrodzeń w zawodach audytorskich, wynikającego z niedoboru wykwalifikowanych specjalistów na rynku. W 2021 roku nastąpiło jednak wyhamowanie wzrostu cen audytu. Wzrosły one jedynie o 3 proc. – z 427 tys. zł do 438 tys. zł. Rynek audytorski dostosował się już do zaostrzonych regulacji i zwiększonych wymogów, a więc czynniki te są już uwzględnione w cenach. Ponadto, z uwagi na popularyzację modelu pracy zdalnej wśród firm audytorskich, koszty przeprowadzenia badania spadły. Co więcej, audytorom trudno było podnosić ceny usługi w sytuacji, w której wiele spółek giełdowych było pod presją pandemii. W 2020 roku, kiedy zawieranych było część umów z audytorami, perspektywy ekonomiczne wielu spółek były silnie niepewne i nie byli skłonni akceptować podwyższonych cen audytu. Stabilizacji cen za audyt służyć mógł również obowiązek podpisania umowy na co najmniej 2 lata.

Wykres 3. Średnie wynagrodzenie audytora za badanie spółki notowanej na GPW – nominalnie oraz w relacji do przychodów spółek

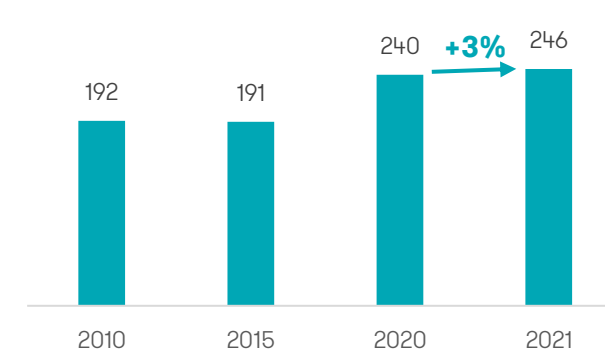
Średnie wynagrodzenie audytora (w tys. zł)

Średnie przychody spółek (w mld zł)

Średnie wynagrodzenie audytora (w tys. zł) przypadające na 1 mld zł przychodów spółki

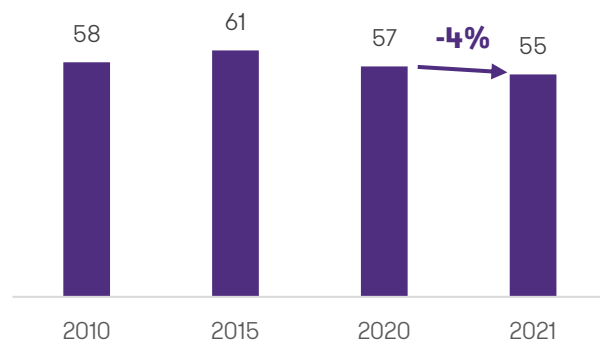
Ceny relatywne audytu nieznacznie w dół

Choć nominalnie ceny badania sprawozdań finansowych lekko wzrosły, to w relacji do sumy aktywów, kapitałów własnych i wynagrodzeń zarządów badanych spółek w ostatnim roku ceny te nieco spadły.

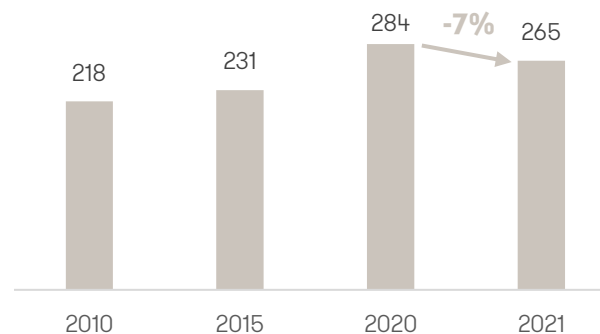
W 2021 roku przebadanie przez audytora 1 mld zł sumy aktywów spółki Rynku Głównego GPW kosztowało średnio 55 tys. zł netto. To o 4 proc. mniej niż rok temu i o 10 proc. mniej niż pięć lat wcześniej (odpowiednio 57 i 61 tys. zł). Jeśli jednak wziąć pod uwagę koszt audytu w przeliczeniu na kapitały własne, koszt badania 1 mld zł wyniósł w 2021 roku 265 tys. zł. To o 7 proc. mniej niż przed rokiem, ale nadal aż o 15 proc. więcej niż pięć lat temu i o 22 proc. więcej niż 10 lat temu. Podobna tendencja widoczna jest w cenach audytu w relacji do wynagrodzeń zarządów badanych spółek. W przeliczeniu na 1 mln zł wynagrodzenia zarządów koszt audytu w 2021 roku wynosił 157 tys. zł, czyli był o 6 proc. niższy niż w 2020 roku, ale o 33 proc. wyższy niż pięć lat temu i o 23 proc. wyższy niż dziesięć lat temu. Wydaje się więc, że zarówno nominalne, jak i relatywne koszty audytu dla spółek giełdowych w Polsce w ostatnim roku ustabilizowały się na historycznie wysokich poziomach.

Wykres 4. Średnie wynagrodzenie audytora za badanie spółki GPW (otrzymane w 2020 roku) w relacji do sumy aktywów, kapitałów własnych i wynagrodzeń zarządów

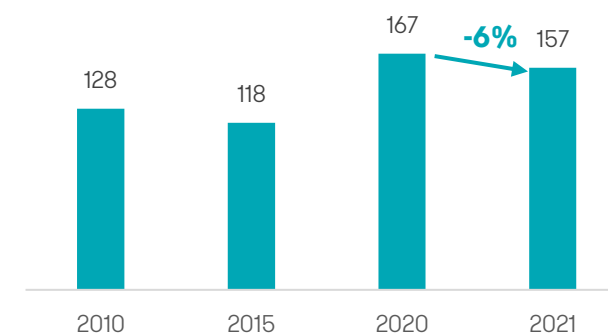
Średnie wynagrodzenie audytora (w tys. zł)
na 1 mld zł sumy aktywów spółki

Średnie wynagrodzenie audytora (w tys. zł)
na 1 mld zł kapitałów własnych spółki

Średnie wynagrodzenie audytora (w tys. zł)
na 1 mln zł wynagrodzenia zarządu spółki

NASZYM ZDANIEM

Zmiany, zmiany, zmiany...

Z naszej analizy ostatnich kilku lat wyłaniają się przede wszystkim dwa trendy – po pierwsze, spadku liczby firm audytorskich badających spółki GPW przy jednoczesnej zauważalnej dekoncentracji rynku, po drugie, wzrostu cen audytu spółki giełdowej. Naszym zdaniem, oba te trendy w dużej mierze generowane są przez zmiany przepisów prawnych i wymogów standardów nakładanych na audytorów. Zmiany te to przede wszystkim przeniesienie nadzoru nad firmami audytorskimi z samorządu na państwowy nadzór zewnętrzny oraz istotne zwiększenie odpowiedzialności firm audytorskich i biegłych rewidentów. Zaryzykowałbym twierdzenie, że profesja audytora jest profesją najmocniej chyba spośród zawodów zaufania publicznego nadzorowaną, regulowaną i karaną. My po swojej stronie widzimy to choćby w postaci znaczącego zwiększenia kosztów ubezpieczenia działalności.

W moim poczuciu firmy audytorskie i nadzór nad rynkiem jeszcze nie do końca zaabsorbowały poprzednie zmiany, a już stajemy przed kolejnymi. Z początkiem przyszłego roku w życie wejdzie nowy wymóg wprowadzenia w firmach audytorskich systemu wewnętrznej kontroli jakości, opartego na szacunku ryzyka. Co więcej w ostatnim czasie Komisja Europejska uruchomiła ponownie konsultacje publiczne w zakresie regulacji dotyczących ładu korporacyjnego w spółkach jednostek zainteresowania publicznego (JZP – czyli również spółek GPW), rynku audytorskiego oraz nadzoru publicznego nad rynkiem audytorskim. Takie konsultacje zwykle skutkują nowymi inicjatywami zmian prawa. Zmiany regulacyjne to coś, co powinniśmy już traktować w naszej branży, jako coś permanentnego. Zapewne będziemy to widzieć w kolejnych naszych badaniach, zarówno w liczbie firm badających spółki GPW, jak i w kosztach audytu.

Jan Letkiewicz
Wiceprezes
Partner zarządzający
Audyt
Grant Thornton

Wysokie różnice w cenach audytorów

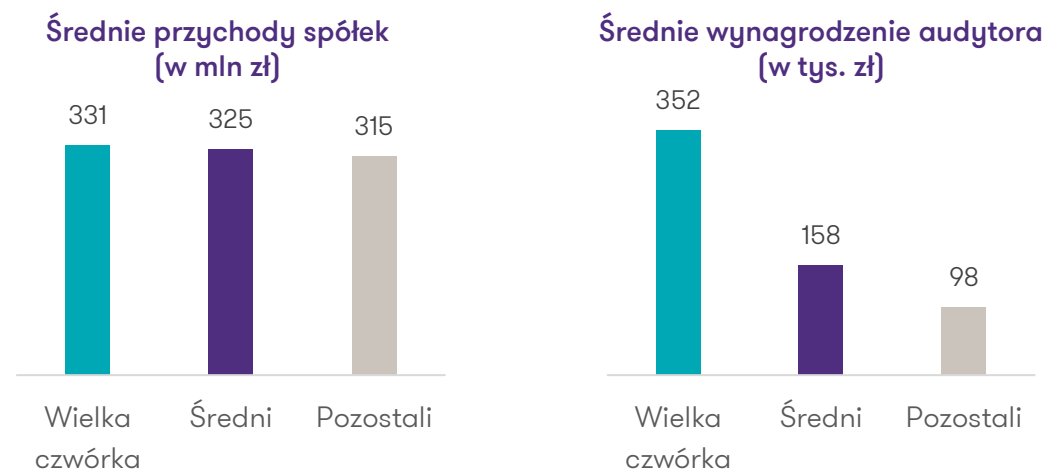
Wielkość audytora ma silny wpływ na poziom cen audytów spółek giełdowych. Najwięksi pobierają dwukrotnie wyższe wynagrodzenie niż pozostali.

Wysokość wynagrodzeń wypłacanych przez spółki audytorom jest silnie skorelowana z wielkością tychże audytorów. Biegli rewidenci realizujący usługi pod markami tzw. wielkiej czwórki pobierają zwykle – w relacji do przychodów badanej spółki – około 2-krotnie wyższe wynagrodzenie niż biegli z firm średnich (Grant Thornton, BDO, PKF, UHY ECA) i 3-krotnie wyższe niż pozostałe podmioty.

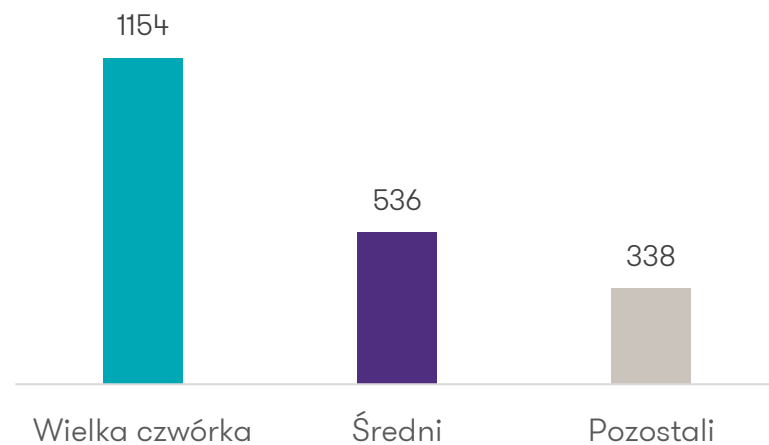
W przypadku spółek z przychodami w przedziale 200-500 mln zł średnie wynagrodzenie audytora przypadające na 1 mld zł przychodów to w 2021 roku koszt 1,15 mln zł w przypadku firm wielkiej czwórki i 536 tys. w przypadku firm średnich. Dla spółek z przedziału przychodowego 501-1500 mln zł to odpowiednio 623 i 404 tys. zł, dla spółek z przychodami powyżej 1,5 mld zł ceny audytu – odpowiednio 284 i 125 tys. zł. Tak duże różnice mogą wynikać z postrzegania poszczególnych marek. Częściowo – głównie w przypadku spółek zagranicznych – może to być spowodowane także różnicą w globalnej obecności poszczególnych marek audytorskich. Spółki zagraniczne z GPW wybierają zwykle audytorów, którzy badają całą międzynarodową grupę, co daje największym audytorom przewagę konkurencyjną.

To pokazuje, że ceny audytu bardziej uzależnione są od wielkości audytora, niż od wielkości badanej spółki.

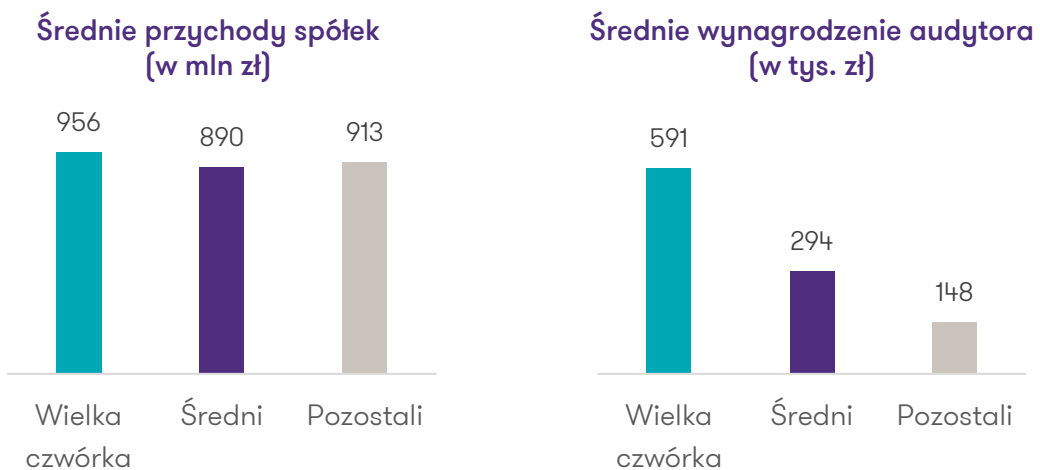
Wykres 5. Wynagrodzenia audytorów spółek o przychodach 200-500 mln zł

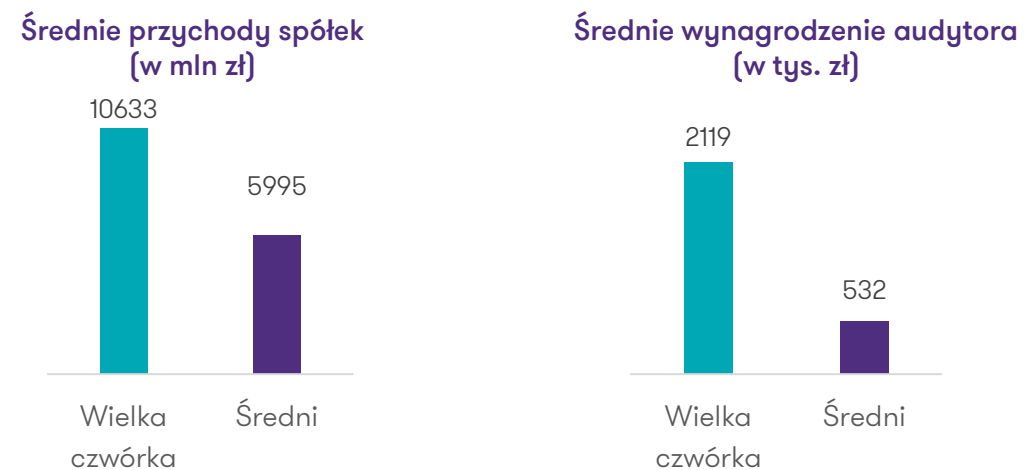
Średnie wynagrodzenie audytora przypadające na każdy 1 mld zł przychodów (w tys. zł)

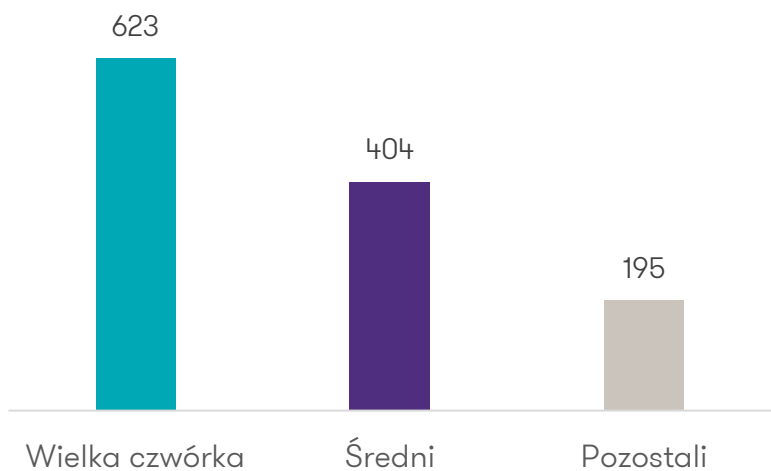
Wykres 6. Wynagrodzenia audytorów spółek o przychodach 500-1500 mln zł

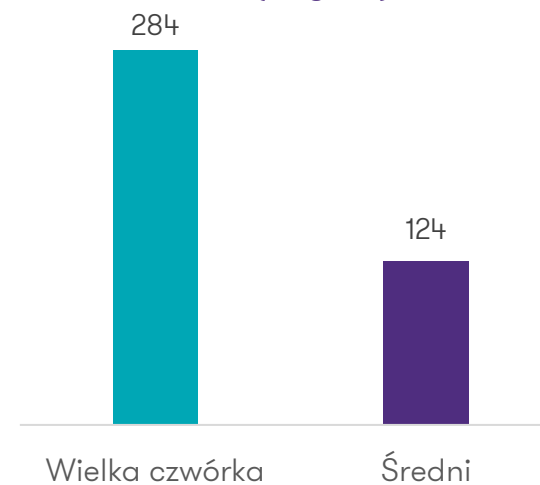
Wykres 7. Wynagrodzenia audytorów spółek o przychodach >1500 mln zł

Średnie wynagrodzenie audytora przypadające na każdy 1 mld zł przychodów (w tys. zł)

Średnie wynagrodzenie audytora przypadające na każdy 1 mld zł przychodów (w tys. zł)

O badaniu:

Badanie opisane w niniejszym raporcie zostało przeprowadzone na podstawie sprawozdań finansowych spółek notowanych na Rynku Głównym Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie. Brane pod uwagę były jedynie sprawozdania dostępne na stronach internetowych spółek w trakcie trwania zbierania danych, tj. w okresie październik-grudzień 2021.

Jeśli spółka nie udostępnia już na swojej stronie sprawozdań za wszystkie badane lata lub spółka nie istnieje, a dostęp do wymaganych danych z innych źródeł jest utrudniony, dane te nie były uwzględnione w raporcie. Prezentowane wyniki (np. średnie wynagrodzenie audytora, przychody czy udział segmentów audytorów w rynku) dotyczą tylko tej populacji spółek, dla której dane były dostępne.

Zapraszamy do kontaktu

Kontakt dla mediów:

Jacek Kowalczyk

Dyrektor Marketingu i PR

Grant Thornton

T +48 505 024 168

E Jacek.Kowalczyk@pl.gt.com

O nas

Grant Thornton to jedna z wiodących organizacji audytorsko-doradczych na świecie, obecna w 140 krajach i zatrudniająca ponad 56 tys. pracowników.

W Polsce działamy od 29 lat. Zespół 750 pracowników wspiera naszych klientów w obszarach takich jak audyt, doradztwo podatkowe, doradztwo transakcyjne czy outsourcing płac i kadr oraz outsourcing księgowości.